

ACTUALITAT II CÀNCER DE MAMA

DIA MUNDIAL CONTRA EL CÀNCER DE MAMA. El Pius Hospital de Valls ha creat una unitat específica per tractar en un equip multidisciplinari el tipus de càncer més freqüent en dones. Campanyes com el cribratge a les majors de 50 anys i uns tractaments cada vegada més conservadors també permeten plantar cara a la malaltia amb un menor impacte per a les pacients

Nova unitat al Pius PER AL CÀNCER DE MAMA

J. S. S. | Redacció II VALLS

Amb motiu del Dia Mundial contra el Càncer de Mama, el dia 19 d'octubre, aquesta setmana fem un repàs a les xifres en relació amb aquesta malaltia i ens endinsem en la Unitat de Patologia Mamària del Pius Hospital de Valls, creada a l'abril amb l'objectiu de coordinar i millorar l'atenció a les pacients.

LES MAMOGRAFIES PREVENTIVES: RESULTATS POSITIVS

El càncer de mama és el tumor més freqüent en dones —el 2017 se'n van diagnosticar 4.563 casos a Catalunya—, i es calcula que afectarà 1 de cada 8 dones en algun moment de la seva vida.

Tot i aquesta elevada incidència, és un dels tumors amb millor pronòstic i supervivència.

Arreu de Catalunya es duu a terme la campanya de cribratge, adreçada a dones a partir dels 50 anys i fins als 70, que es duu a terme cada dos anys.

D'acord amb les dades de la FUNCA (Fundació Lliga per a la Investigació i Prevenció del Càncer), a l'àrea de cobertura del Pius Hospital de Valls —que inclou Valls urbs, Alt Camp est i oest i Montblanc— l'últim bienni, de 2016 a 2018, es va con-
vidar a fer-se la mamografia a 7.181 dones.

D'aquestes, un 74,8% se la van fer, és a dir, 5.370 dones van participar en aquest programa, de les quals 688 es realitzaven per primer cop la mamografia de cribratge dins del programa, mentre que 4.682 ja hi havien participat com a mínim una vegada, independentment de les vegades que havien estat convocades.

Una xifra que augmenta si

les xifres

5.370 dones d'un total de 7.181 van participar en la desena volta del programa de cribratge per a majors de 50 anys el 2018

10,5%

És l'increment de participació en el programa des de la seva primera volta

96,9%

dels càncers detectats gràcies al programa de cribratge estaven en estadis precoços, fet que va permetre dur a terme tractaments més conservadors i menys agressius

tenim en compte la proporció total de dones que s'han fet mamografia, ja sigui pel programa o perquè s'han informat per altres vies, fet que eleva la xifra al 78,8% de cobertura.

La del 2018 és la desena volta des que es va iniciar el programa i els resultats mostren millores: l'augment de participació —amb un increment d'un 10,5% des de la primera volta— ha contribuït a la realització de tractaments més conservadors i menys agressius, ja que ha fa-

ilitat la detecció del càncer en estadis precoços (0, 1 i 2A), i en representen un 96,9% els que es van detectar en aquesta franja.

PREVENI I DETECCIO

Tal com apunten les doctores Meritxell Creixell i Maite Martínez, de la nova Unitat Funcional de Patologia Mamària del Pius, les causes exactes de l'aparició del càncer no estan del tot demostrades, tot i que sí que s'hi associen hàbits com el tabaquisme, el consum d'alcohol o alguns factors genètics.

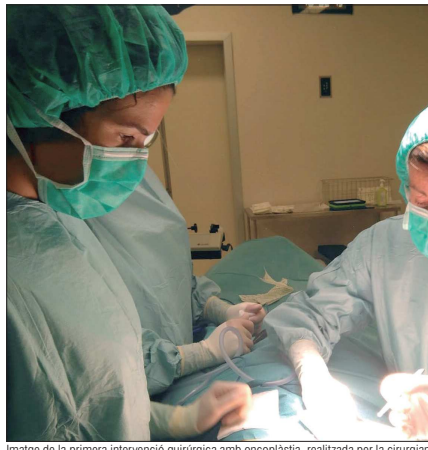
D'altra banda, destaquen que el que s'ha de promoure molt són els hàbits saludables i una vida activa. També expliquen que l'aliment matern hi repercuteix positivament, i que es poden consultar dietes preventives en canals fiables com el Gencat.

Per a la detecció de possibles casos, animen les dones majors de 50 anys a formar part del programa de cribratge tenen ben punt rebir la invitació. Quant a les dones menors d'aquesta edat, els consells de les doctores són fer les visites ginecològiques periòdiques, així com fer-se autoexploracions, però sense obsessionar-se.

Si es detecten anomalies com ara secrecions del mugró, retraccions d'aquest, palpació d'un nòdul o asimetria de les mames, recomanem dirigir-se al centre mèdic. La serenitat, en qualsevol cas, és un bon recurs per dirigir qualsevol sospita.

LA NOVA UNITAT DE PATOLOGIA MAMÀRIA DEL PIUS

El passat mes d'abril es va posar en marxa la nova Unitat Funcional de Patologia Mamària del Pius Hospital de Valls, que té com a principal objectiu millorar l'assistència a les pa-

Imatge de la primera intervenció quirúrgica amb oncoplàstia, realitzada per la cirurgiana

Quins serveis integra la unitat?

Part de l'equip de la unitat amb el mamògraf. Foto: J. S. S.

■ **Equip de professionals complet a Valls.** La unitat del Pius compta amb tots els serveis necessaris per al tractament de càncer de mama. Aquests són: ginecologia, cirurgia, diagnòstic per la imatge (radiologia), anatomia patològica, oncologia, psicooncologia, infermeria en gestió de casos, quimioteràpia, cirurgia oncoplàstica i rehabilitació. Setmanalment els membres d'aquests serveis es reuneixen al comitè de tumors. Des del comitè de tumors es decideix i planifica el tractament adequat a cada pacient i s'organitzen les visites amb els diferents especialistes.

■ **Coordinació amb Tarragona i Reus.** Des de la unitat es destaca la bona coordinació amb els hospitals Joan XXIII de Tarragona i Sant Joan de Reus. La major part de les

visites es poden realitzar a Valls gràcies al fet que és el metge qui es desplaça al Pius. Així, els pacients només han de desplaçar-se en cas de tractament amb radioteràpia o visita amb el psicooncòleg. Aquestes visites a l'Hospital Universitari Sant Joan de Reus es coordinen amb la Unitat Funcional de Patologia Mamària del Pius.

■ **Medicina nuclear de Joan XXIII.** Actualment, la tècnica de biòpsia selectiva permet evitar cirurgies més agressives per a la zona axil·lar. Per a la realització d'aquesta tècnica, les pacients que ho necessiten realitzen un marcatge que redueix els ganglis a extirpar. Aquest procés es realitza el dia abans de la intervenció al Servei de Medicina Nuclear de l'Hospital Joan XXIII.

La ginecòloga i el cirurgià plàstic. Foto: Creixell.

Com realitzar una autoexploració?

1. Col·loca't davant d'un mirall, aixeca els braços i observa les dues mames. Atenció a aquestes possibles alteracions: canvis en la forma i la mida, formació d'embotims, doliets o arrugues a la pell, així com enrogiment i granelades i canvis en la posició del mugró.
 2. Amb la punta dels dits, pressiona suauement. En moviments circulars tractant d'identificar masses o punts dolorosos.
 3. Examina l'aixel·la amb la punta dels dits. Fes moviments circulars tractant d'identificar masses, engrossiment o inflor sota la pell.
 4. Pressiona de manera suau amb els dits el mugró. La secreció de líquid o de sang pot ser un símptoma de tumor de mama. Repeteix els tres últims passos a la mama contrària.
 5. Recolzada i amb un colze sota el teu muscle i amb el colze aixecat. Examina amb moviments circulars la mama amb el braç contrari, és a dir: examina la mama dreta amb el braç esquerre i viceversa.
- Algunes dones prefereixen realitzar l'exploració a la dutxa. Si és el teu cas, pots aprofitar aquest moment per realitzar els passos 2, 3 i 4.

cients.

Aquesta unitat ha suposat la creació d'un únic circuit per atendre les pacients amb càncer de mama, per vehicular tots els casos des d'un mateix equip i aconseguir una major coordinació entre professionals i més eficàcia en la gestió dels tractaments.

“Gràcies a la creació de la unitat, tots els serveis necessaris s'integren en un equip interdisciplinari sempre disponible per atendre les pacients”

Des del primer moment d'una sospita, ja sigui d'una pacient procedent del programa de cribratge, per antecedents familiars, des de ginecologia o per autoexploració, es vetlla per reduir al màxim el temps d'espera per a les proves i determinació del tractament.

Es facilita el contacte de la infermera gestora de casos, que s'encarrega de l'acompanyament a les pacients al llarg del procés si es tracta d'un tumor maligne, i es fa una visita conjunta per

de la cirurgiana i la ginecòloga integrades a la unitat en que es proporciona la informació a les pacients.

Pel que fa a aquest aspecte, les doctores Meritxell Creixell i Maite Martínez —la ginecòloga i la cirurgiana—, cares visibles de la unitat, destaquen que amb la creació d'aquest nou òrgan es millora la planificació i la informació durant el tractament, i es garanteix el funcionament de la unitat en períodes d'aturada o vacances. Juntament amb cirurgia i ginecologia, serveis com anatomia patològica, diagnòstic per la imatge, oncologia i cirurgia plàstica, s'integren en un equip interdisciplinari sempre disponible per atendre les pacients.

UN CIRCUIT ÀGIL

Les doctores remarquen que abans de la creació de la unitat ja s'oferia un servei de suport per a dones diagnosticades amb càncer de mama anomenat “Molt x Viure”. Entre altres, l'organització facilitava atenció psicològica i orientació a la recerca de recursos socials, tals com ajuts econòmics, socials i pròtesis.

Quant als recursos destinats a la unitat, les doctores afirmen que hi ha els necessaris, i que el Pius, des d'un abordatge integral i de proximitat, pot garantir la qualitat i rapidesa en l'atenció.

mateix dia.

També fan èmfasi en la recent integració del cirurgià oncoplàstic, que permet oferir a les pacients un millor resultat estètic, que evita una reintervenció posterior, ja que permet realitzar les actuacions oncològiques i estètiques en una única intervenció quirúrgica.

Destaquen que un dels punts forts en què s'està treballant més és l'atenció psicològica, que ja s'oferia abans d'antierotat, però que ara es veu reforçada per la figura de la infermera gestora de casos, figura de referència per a les pacients i encarregada de fer-los seguiment, suport emocional i acompanyament.

De la mateixa manera, es facilita a les pacients el contacte amb l'organització AECC-Catalunya contra el Càncer, que ofereix un programa de suport per a dones diagnosticades amb càncer de mama anomenat “Molt x Viure”.

Entre altres, l'organització facilita atenció psicològica i orientació a la recerca de recursos socials, tals com ajuts econòmics, socials i pròtesis. Quant als recursos destinats a la unitat, les doctores afirmen que hi ha els necessaris, i que el Pius, des d'un abordatge integral i de proximitat, pot garantir la qualitat i rapidesa en l'atenció.

CÀNCER DE MAMA II ACTUALITAT

l'entrevista Meritxell Creixell i Maite Martínez

Ginecòloga i cirurgiana de la Unitat Funcional de Patologia Mamària del Pius

“De la unitat remarquem la reducció del temps d'espera, la incorporació d'un cirurgià oncoplàstic i l'acompanyament a les pacients”

J. S. S. | VALLS

Parlem amb les dues responsables de la Unitat Funcional de Patologia Mamària del Pius per conèixer de primera mà com està funcionant aquest nou model organitzatiu de l'hospital.

■ Quan es va començar a gestar la unitat?

Vam començar les reunions a l'abril i ja estem a ple funcionament. Les directrius de protocols europeus de centres especialitzats en la patologia mamària recomanen la creació d'aquestes unitats als hospitals per a una millor atenció a les pacients. Tractem un òrgan molt específic que, per tant, requereix també una atenció especialitzada. Abans, les pacients podien anar a parar per diverses vies a cadascun dels especialistes que les atenia; ara, en canvi, és més eficient vehicular les pacients des d'un mateix circuit a través d'aquesta unitat multidisciplinària.

■ És a dir, ara esteu més en contacte entre els professionals?

Exacte, una part del personal que integrem la unitat en reunim cada dimecres en comitè per posar en comú els casos, cadascú des de la seva disciplina. Això ens permet tenir-los coneixement i, entre tots, determinar què cal fer per diagnosticar de forma més precisa —si és necessari—, i definir quin serà el tractament a seguir. L'estratègia terapèutica sempre es decideix en comitè, cadascú proposa des de la seva especialitat i es decideix el millor tractament individualitzat.

■ La relació amb les pacients també ha canviat?

Sí; ja se'ls donava una bona atenció, però amb la coordinació s'ha avançat. La unitat ha permès que visitem un dia a la setmana conjuntament, com a ginecòloga i cirurgiana, juntament amb una infermera gestora de casos —que sempre és la mateixa i fa de nexa. En aquestes visites informem la pacient sobre la patologia, però també estem al corrent de més coses sobre el seu entorn, com ara quin suport familiar té, de què treballa... En definitiva, ens permet conèixer a fons cada cas i prendre les decisions tenint en compte cada pacient de forma individualitzada.

■ Quines són les principals millores que ha sobretot ens agrada remarcar la

reducció del temps d'espera, la incorporació d'un cirurgià oncoplàstic i l'acompanyament a les pacients.

Pel que fa a la primera, la unitat ens permet crear un circuit que facilita a la pacient entrar-hi, se l'acompanya en tot moment des que hi ha una sospita, el mateix dia fem proves d'imatge si són necessàries, i podem tenir el resultat el mateix dia i fer la punció, si s'ha de fer: és a dir, ho hem lligat tot per minimitzar el temps d'incertesa i angoua, de patiment inicial a l'espera del resultat.

■ I la integració del cirurgià oncoplàstic?

La filosofia dels tractaments és que siguin el màxim de conservadors. Abans, en casos en que era necessària una intervenció més gran o una mastectomia es feia la cirurgia a Valls —és a dir, es curava al nostre hospital— però havíem de derivar les pacients a Tarragona si després es volia fer actuacions per millorar l'estètica. Ara ja no cal que les pacients es desplaçin. És una de les coses de les quals estem més contentes, perquè la imatge, un cop superat el tractament, és important per a moltes pacients, i en aquesta unitat ja ho podem tractar tot.

■ L'acompanyament a la pacient, com es duu a terme?

Des del primer dia ja s'oferia suport psicològic especialitzat des del Servei d'oncologia de Reus. A través d'un telèfon de contacte o visites. A més, ara tenim el telèfon de la infermera gestora, que els proporciona acompanyament constant: la poden trucar quan ho necessitin i ella també les va trucant. Aquí no estan soles i tenen sempre un punt de referència a l'hospital. Quan fem visites conjuntes se senten còmodes, són un grup de dones, és una consulta molt íntima, xerrem, fem broma si es pot... L'acompanyament canvia l'experiència de la nit al dia.

■ Quina valoració global feu d'aquests primers mesos de funcionament?

S'estava fent bona feina per separat, però amb la unitat hi ha una millora directa en l'atenció a les pacients. La gent aquí pot estar molt tranquil·la i poden estar molt contents perquè el circuit de la unitat funciona realment bé. Oferim un servei complet, ja que tenim integrats tots els professionals necessaris, funcionem amb rapidesa i oferim una atenció de qualitat. L'eficàcia està garantidíssima.